

MOTTATT 12 NOV 2014

Politets sikkerhetstjeneste
Den sentrale enhet

Postboks 4773 Nydalen,
0421 OSLO
post@pst.politiet.no
Tlf.nr. 23 30 50 00
Faksnr. 23 30 51 20
Besøksadresse:
Nydalen allé 35, Oslo

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Kontaktperson:
Hanne P. Gulbrandsen

Deres ref.: 12/2969
Vår ref.: 201400538-2
Dato: 11. november 2014

Høring - Ny våpeninstruks for politiet

PST viser til høringsbrev fra Justis- og beredskapsdepartementet med forslag til ny våpeninstruks for politiet. Høringsfristen er satt til **18. november**.

1. Generelle merknader

1.1. Innledende betraktninger

PST vil innledningsvis presisere at høringsnotatet gir en god oversikt over regelverket og store deler av det materielle innholdet er en videreføring av gjeldende rett og praksis.

Forslaget innebærer blant annet at Politidirektoratet (POD) får myndighet til å bestemme generell bevæpning i det enkelte politidistrikt eller særorgan. Dette anses, i følge forslaget, som en hensiktsmessig løsning av flere grunner. Selve instruksens foreslås fastsatt ved kgl.res; blant annet fordi reglene har departementsoverskridende elementer. Endring av kgl.res, er omstendelig. Instruksens foreslås derfor utformet på et generelt nivå, mens POD gis myndighet til å fastsette utfyllende organisatoriske, utstyrsmessige og taktiske retningslinjer.

Ny våpeninstruks vil, etter forslaget, også gjelde for PST. PST er imidlertid ikke underlagt POD etter gjeldende styringslinjer. Det er derfor særskilt regulert i forslagens § 5 andre ledd at bestemmelser fastsatt av POD i medhold av instruksens også gjelder for PST, *med mindre annet er bestemt*. Hovedregelen, etter forslaget, er likevel at POD skal gi bestemmelser om opplæring og godkjenning av personell, og godkjenne (nye) våpen, ammunisjon og utstyr, også for PST. Sjef PST skal imidlertid kunne fastsette en instruks med særskilte regler om det er behov for dette, og bevæpningskompetansen som sådan foreslås, som i dag, lagt til sjef PST jf. § 9 femte ledd bokstav b. PST er primært av den oppfatning at tjenestens virksomhet er av en slik karakter at beslutning om godkjenning av (nye) våpen, ammunisjon og utstyr bør fattes av sjef PST.

Beslutning om bevæpning i PST skal skje i samsvar med utarbeidet instruks. Det fremgår ikke tydelig av bestemmelsen hvilken instruks ordlyden sikter til, men PSTs saksbehandler har i

telefonsamtale med saksbehandler i JD fått avklart at dette er en instruks som kan fastsettes av sjef PST med hjemmel i forslaget § 5 andre ledd og passussen *med mindre annet er bestemt*. Det er imidlertid ikke tydelig for PST hvilke forhold som kan avgjøre at de utfyllende bestemmelsene fastsatt av POD ikke skal gjelde for PST. Det fremgår heller ikke tydelig hvilket organ, POD eller PST, som kan avgjøre hvorvidt bestemmelsene ikke skal gjelde for tjenesten og følgelig at det skal fastsettes egen instruks av sjef PST. Det er også uklart hva denne instruks kan inneholde utover forholdet knyttet til utøvelse av bevæpningskompetanse. PST vil primært anføre at instruks fastsatt av sjef PST også må kunne omfatte bestemmelser om godkjenning av våpen, ammunisjon og utstyr.

PST vil for øvrig støtte forslaget utforming av bestemmelsene om lagring i instruksens del II og muligheten for PST for unntak fra plikten til å underrette operasjonslederen i distriktet ved gjennomføring av en ikke synlig operasjon.

1.2. Sammenhengen mellom kjennskap til trusselvurderinger og myndighet etter våpeninstruksen

I rapporten fra arbeidsgruppen slås det fast at spørsmålet om bevæpningskompetanse reiser særlige problemstillinger for personellet i særorganene, og beslutningskompetansen i PST er derfor fortsatt lagt til sjef PST.

Våre spesielle oppgaver tatt i betraktning, mener PST at det også er andre forhold, utover beslutning om bevæpning, som reiser problemstillinger som er spesielle for oss som særorgan. Vi tillater oss derfor å stille spørsmål ved om unntaket fra de normale styringslinjene er hensiktsmessig i denne sammenheng. Videre tar vi i punkt 1.3 for oss betydningen av PSTs egne faglige vurderinger i denne sammenheng.

PST er enig i at det er et fornuftig grep at mer detaljerte retningslinjer fastsettes utenfor kgl.res. og at dette som utgangspunkt gjøres av en felles myndighet. Vi forstår også at fastsettelse av slike instruks har mer preg av å være en politifaglig direktoratsoppgave fremfor en departementsoppgave. PST vil imidlertid fremheve tjenestens spesielle oppgaver, som også er beskrevet i arbeidsgruppens rapport, og deres nære sammenheng med det til enhver tid gjeldende trusselbildet.

Vurdering av valg av våpen/utstyr/ammunisjon som er tilpasset tjenestens behov må gjøres med utgangspunkt i gode faglige vurderinger. Ved overføring av myndighet til et nytt organ som tidligere ikke har hatt ansvaret for denne type saker, kan det selvsagt ikke forventes at det er fullt ut faglig operativt fra starten av. Et nytt organ vil imidlertid opparbeide seg økt kompetanse over tid.

PSTs behov er i stor grad av så spesiell karakter at det likevel vil kunne være vanskelig å bygge seg opp tilstrekkelig kompetanse. I tillegg vil behovsvurderingen, som nevnt, være nært knyttet til inngående kjennskap til det enhver tid gjeldende trusselbildet og foreliggende trusselvurderinger. Dette trusselbildet, herunder underliggende gradert etterretningsinformasjon, har JD god kjennskap til, hvilket er av avgjørende betydning for de politifaglige vurderinger som gjøres forut

for beslutninger i medhold av våpeninstruksen. Dette er kunnskap POD ikke nødvendigvis vil, ei heller skal, inneha i fremtiden.

1.3. PSTs faglige vurdering

Fordi den politifaglige vurderingen av PSTs behov for bevæpning er nært knyttet til det gjeldende trusselbildet, må dette få betydning for plassering og praktisering av myndighet i medhold av våpeninstruksen.

PST tenker særlig på godkjenning av type våpen, ammunisjon og utstyr for bruk i livvaktjenesten og ved spaningsoppdrag, som er de delene av PST der våpen primært benyttes. Både spanere og livvaktjenesten har andre behov enn det ordinære politiet, hva gjelder bevæpning. Det vil for eksempel ofte være behov for skjult bevæpning og utstyr som er tilpasset internasjonale oppdrag. Livvaktene hos PST benytter, grunnet oppgavens art, våpen som ingen andre i politiet verken bruker, eller har behov for i tjenesten. Vi ser for eksempel at det er nær sammenheng med endringer i trusselbildet, økt utenlands reisevirksomhet for livvaktjenesten og utstyrsbehovet. Bevæpningen må være egnet for det aktuelle oppdraget. Dette er en faglig vurdering PST er nærmest til å ta jf. nevnte sammenheng mellom trusselbildet, gradert etterretningsinformasjon og den politifaglige vurderingen av behovet. Hva gjelder spaningsseksjonen har de ofte samme type våpen som det ordinære politiet, men for øvrig fraviker utstyr som magasinholdere, hylster, ekstrautstyr på våpen osv. Dette er forhold som tilsier at sjef PST selv må kunne ta beslutningen om å godkjenne (nye) våpen, ammunisjon og utstyr til bruk for tjenesten.

PST mener at det er avgjørende at også tjenestens egne faglige vurderinger får betydning når utfyllende regler skal fastsettes og våpen/ammunisjon og utstyr skal godkjennes. Vi etterlyser en tydeligere regulering av dette. Primært mener vi som nevnt at dette er en beslutning sjef PST selv bør kunne ta. Subsidiært må det i det minste være slik at beslutninger, ved eventuell uenighet, skal kunne bringes inn til noen med inngående kjennskap til de spesielle forhold som våre tjenestepersoner arbeider under. Per i dag innehar JD denne myndigheten. Som vårt overordnede departement, er de godt kjent med både tjenestens behov og trusselbildet. JD vil også i fremtiden være nært involvert i, og ha god kunnskap om, de utfordringene og trusselvurderingene, nasjonale og internasjonale, som vil ligge til grunn for tjenestens fremtidige behov for bevæpning.

PST er derfor av den oppfatning at § 5 må omformuleres. Det må av andre ledd tydelig fremgå at sjef PST har hjemmel til å vedta utfyllende bestemmelser til våpeninstruksen og omfanget av disse bestemmelsene, herunder at sjef PST selv kan godkjenne (nye) våpen, ammunisjon og utstyr. Vi legger til grunn at slike utfyllende bestemmelser skal vedtas, og ber om at vi tas med på råd dersom det er slik at det vil være store begrensninger knyttet til hvilket innhold disse kan regulere.

Et subsidiært alternativ er at det reguleres at PSTs faglige vurderinger skal legges til grunn ved PODs beslutninger etter forslaget § 5 første ledd. Dersom det oppstår uenighet mellom POD og PST i denne sammenheng, er vi av den oppfatning at en klagemulighet til JD da vil være hensiktsmessig.

2. Merknader til enkelte bestemmelser i forslaget

Til § 5 Politidirektoratets myndighet

I bestemmelsens andre ledd fastslås det at bestemmelser fastsatt av Politidirektoratet også gjelder for PST med mindre annet er bestemt. Det vises i den forbindelse til våre generelle innspill gjengitt tidligere i denne høringsuttalelsen.

(1) bokstav b

I følge bestemmelsen skal Politidirektoratet godkjenne våpen, ammunisjon og utstyr til bruk i politiet innenfor rammen av denne instruks (jf. § 4).

PST stiller spørsmål ved hva som omfattes av uttrykket *utstyr* i første ledd bokstav b. Gjelder dette kun verneutstyr eller er også ekstraputstyr som monteres på våpen omfattet?

PST er også her særlig opptatt av Livvaktjenesten som har oppdrag verden over vil kunne ha andre behov hva gjelder våpen, utstyr og ammunisjon, f.eks. skjult bevæpning – utstyr brukt på internasjonale oppdrag etc. enn det ordinære politiet. Det forutsettes i den sammenheng at endringene i instruksen ikke får tilbakevirkende kraft, slik at godkjenninger som allerede er gitt av JD opprettholdes.

Det vises for øvrig til vårt generelle innspill vedrørende betydning av PSTs egne faglige vurderinger av behovet.

På denne bakgrunn tillater PST seg å foreslå et tillegg til § 5 første ledd bokstav b:

Godkjenning av våpen, utstyr, ammunisjon m.v. som skal benyttes av Politiets sikkerhetstjeneste, besluttet av sjef PST.

Subsidiært foreslås følgende tillegg til § 5 første ledd bokstav b:

Ved godkjenning av våpen, utstyr, ammunisjon m.v. som skal benyttes av Politiets sikkerhetstjeneste, skal tjenestens faglige vurdering tillegges stor vekt. Ved faglig uenighet mellom Politidirektoratet og Politiets sikkerhetstjeneste, skal avgjørelsen tas av departementet.

(2)

I følge bestemmelsens andre ledd, skal de utfyllende retningslinjene også gjelde for PST med mindre annet er bestemt. Formuleringen *med mindre annerledes er bestemt* er ment å hjemle fastsettelsen av andre bestemmelser for PST. Som det fremgår av våre generelle merknader, mener vi at det av bestemmelsens ordlyd er uklart at dette gir sjef PST hjemmel til å fastsette slike instruks og hva innholdet i disse kan være. Merknadene til denne bestemmelsen, punkt 22, gir imidlertid klare holdepunkter for at så er tilfellet. Vi mener utover dette at beslutningsprosessen frem til at det skal fastsettes andre bestemmelser for PST også er uklar, se våre generelle merknader over.

På denne bakgrunn tillater PST seg å foreslå et tillegg til § 5 andre ledd:

(2) Bestemmelser fastsatt av Politidirektoratet i medhold av denne instruks gjelder også for Politiets sikkerhetstjeneste, med mindre annet er bestemt i instruks vedtatt av sjef PST.

Til § 9 Skytevåpen femte ledd bokstav b)

Beslutning om bevæpning av tjenstepersoner i Politiets sikkerhetstjeneste (PST) treffes av sjef PST og er en videreføring av dagens praksis. Det fremgår imidlertid at beslutningen skal skje i samsvar med utarbeidet instruks. Hjemmelen for denne instruksen er § 5 andre ledd.

Hjemmelsrekken er imidlertid noe uklar, da det ikke fremgår tydelig av ordlyden i § 5 andre ledd at sjef PST har hjemmel til å fastsette denne instruksen. Det er heller ikke tydelig beskrevet når myndigheten kan benyttes.

Marie Benedicte Bjørnland